

Vergaderjaar 1999–2000

25 733

Informatie- en communicatietechnologie (ICT) in het onderwijs

Nr. 45

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAPPEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Zoetermeer, 10 december 1999

Bij brief van 2 november 1999, (zie 25 733, nr. 44) heb ik u ingelicht over de ondertekening van het contract voor de uitrol van kennisnet. Daarbij heb ik aangekondigd snel met voorstellen te komen over de bestuurlijke, inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheden voor de verdere ontwikkeling van kennisnet.

In deze brief informeer ik U over de wijze waarop ik beslissingen op deze punten voor de langere termijn zal voorbereiden. Tevens geef ik aan op welke manier de ontwikkeling van kennisnet zal worden aangepakt in de periode tot effectuering van deze beslissingen.

1) De voorbereiding van beslissingen voor de langere termijn

Kennisnet biedt het onderwijs drie zaken:

- a) Het gebruik van een hoogwaardige infrastructuur voor elektronische communicatie.
- b) Het gebruik van een compleet scala aan internet-diensten.
- c) Een logisch netwerk voor allen die bij onderwijs betrokken zijn: een elektronische ruimte om te werken, leren en communiceren.

a) en b) worden gerealiseerd door de aansluiting van scholen en instellingen. In deze notitie wordt daarop niet ingegaan. Ik bewaak de uitvoering van het contract met nl.tree bv en rapporteer daarover aan uw Kamer.

Deze brief betreft de ontwikkeling van het logisch netwerk tot een voorziening voor onderwijs die voldoet aan de variëteit aan wensen, eisen en mogelijkheden van het onderwijsveld op een manier die uitstijgt boven andere elektronische dienstverleners.

Daarvoor zijn de betrokkenheid en verantwoordelijkheden van onderwijsveld en samenleving, in het bijzonder het bedrijfsleven, cruciaal. De minister van onderwijs heeft het initiatief tot kennisnet genomen. Het is aan het onderwijsveld te bepalen hoe kennisnet zich dient te ontwikkelen.

Het bedrijfsleven (hardware en software bedrijven, uitgevers, maar ook anderen) zal in de gelegenheid gesteld worden te besluiten hoe het, onder meer door gebruik van kennisnet, een rol wil spelen bij de verdere ontwikkeling en integratie van ict in het onderwijs.

Er moeten keuzen worden gemaakt over de wijze waarop deze verantwoordelijkheden vorm worden gegeven. Deze keuzen wil ik voorbereiden in goede samenspraak met de betrokkenen.

Ik streef ernaar rond 1 april 2000 aan de Kamer voorstellen voor te leggen op de volgende punten:

- de principes die zullen gelden bij de verdere ontwikkeling van kennisnet.
- de vormgeving van de inhoudelijke, financiële en bestuurlijke verantwoordelijkheden voor kennisnet waarin de te betrekken partijen zich kunnen vinden.
- Een plan van aanpak op hoofdlijnen voor de ontwikkeling van kennisnet in de komende jaren.

De aanpak die ik daarvoor kies is de volgende.

Ik zal een aantal sleutelfiguren uit onderwijs, bedrijfsleven en andere maatschappelijke organisaties vragen bijdragen te leveren. Zij zullen uitgenodigd worden deel te nemen aan een Contactgroep ontwikkeling kennisnet waarmee intensief wordt gesproken over mogelijkheden, afwegingen en voorstellen. Ik zal ook persoonlijk actief bij de gesprekken met deze groep betrokken zijn.

Ik zal bijeenkomsten beleggen met brede vertegenwoordiging uit de genoemde sectoren om tussentijds voorstellen en gedachten te toetsen en suggesties in te winnen.

Op kennisnet (ook op internet toegankelijk via www.kennisnet.nl) zal een ruimte worden ingericht waar bijdragen aan de meningsvormen kunnen worden ingebracht en de ontwikkeling van de voorstellen ook door andere geïnteresseerden kan worden gevolgd.

Rond 1 april formuleer ik mijn uiteindelijk voorstel.

Ik zal de Onderwijsraad vragen daar bij voorrang over te adviseren.

Vóór de zomer zou dan het debat over deze voorstellen met uw Kamer kunnen plaatsvinden. Snel daarna zal de inrichting van de organisatie en verantwoordelijkheden rond kennisnet haar beslag krijgen.

2) Vraagstelling en uitgangspunten

In de komende maanden moeten op een aantal cruciale punten keuzen worden gemaakt. Deze zijn te groeperen rond een aantal vragen. Ik geef deze hier in algemene zin aan en voeg daar enige opmerkingen bij over mijn inzet bij de gesprekken.

Wat verwachten we onder andere van kennisnet?

- Uitgangspunt voor kennisnet is de vrijheid van meningsuiting van elke burger, behoudens de gebruikelijke verantwoordelijkheid voor de wet. De verantwoordelijkheid voor het gebruik van kennisnet ligt bij de scholen. Schoolbesturen wordt de mogelijkheid geboden om ongewenste inhoud weg te houden van gebruikers. Daarvoor zullen voorzieningen gecreëerd worden.
- De toegang tot educatieve inhoud is een belangrijke meerwaarde die kennisnet kan bieden. Door het actief verzamelen, ontsluiten en

ordenen van inhoud kan kennisnet een nieuwe educatieve context voor het onderwijs creëren.

- Kennisnet ondersteunt het samenwerken. Daartoe zal elke gebruiker van kennisnet de mogelijkheid geboden moeten worden zelf op kennisnet te publiceren en zo zijn/haar kennis met anderen (ook internationaal!) te delen.
- Kennisnet wordt een platform voor leveranciers van educatieve inhoud, waarmee zij toegang krijgen tot de netwerken van de scholen. Een gezamenlijk platform bevordert het ontstaan van gemeenschappelijke standaarden, die op hun beurt de ontwikkeling van inhoud efficiënter en effectiever maakt.
- Bij het aantrekken van leveranciers van inhoud en diensten wordt ervoor gewaakt dat er geen monopolies ontstaan en dat een rijke verscheidenheid aan leveranciers, inhoud en diensten ontstaat en behouden blijft. In dat kader wordt erop toegezien dat binnen kennisnet eerlijke concurrentieverhoudingen blijven bestaan.

Van wie is kennisnet?

Daarbij gaat het onder andere om de volgende aandachtspunten.

- Uitgangspunt voor de bestuurlijke positionering is de bestaande verdeling van verantwoordelijkheden in het onderwijs: Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor de gang van zaken op school, de minister voor wettelijke kaders en randvoorwaarden, de leraar voor de begeleiding van leerlingen/studenten en de leerling/student voor zijn eigen leren.
- Kennisnet als logisch netwerk is een voorziening voor het onderwijs. In algemene zin is kennisnet in mijn visie van en voor de scholen. Tegelijkertijd is het een onderdeel van het onderwijsbestel waarvoor ook bij de overheid een verantwoordelijkheid ligt wat betreft toegankelijkheid en kwaliteit. Tenslotte zijn er ook andere maatschappelijke partijen die een belang bij en in kennisnet hebben: ouders, bedrijven, publieke en private maatschappelijke organisaties.
- Rond de toegang tot inhoud en diensten via kennisnet spelen maatschappelijke, politieke en bestuurlijke vraagstukken die te maken hebben met de integriteit (het niet ongewild geconfronteerd worden met ongewenste uitingen) en de kwaliteit (relevante educatieve inhoud en diensten) en de pluriformiteit (ruimte voor alle richtingen van het onderwijs).
- Voor alle gebruikers van kennisnet moet steeds duidelijk zijn door wie en op grond waarvan beslissingen omtrent leveranciers, inhoud en diensten genomen worden.
- In het stadium van ontwikkeling, waarin wij thans nog verkeren, is een stevige centrale besturing noodzakelijk. Eén van de uitdagingen is de krachten in en rond het onderwijsveld te bundelen voor het sturen van de ontwikkeling van kennisnet.

Hoe wordt kennisnet gefinancierd?

Daarbij komen onder andere de volgende onderwerpen aan de orde.

- In de huidige opzet financiert de rijksoverheid centraal de beschikbaarheid van transport- en internetdiensten en loopt de financiering van het gebruik via de scholen die daarvoor een kostendekkende extra financiële toekenning ontvangen.
- Voor de toekomst is de financiering te bezien aan de hand van de verschillende groepen functies van kennisnet. Kennisnet is niet alleen een vindplaats van informatie, maar ook een verzameling instrumenten voor communicatie en transacties van verschillende aard.

ONDERWIJS-DOMEIN	BESTUUR, BEHEER EN ADMINISTRATIE:	MARKTPLAATS:
Alle toepassingen die van betekenis zijn voor primaire onderwijsprocessen.	Financiële transacties, informatievoorziening administratief verkeer tussen overheden, bovenschoolse instanties en instellingen, en tussen instellingen onderling.	Economische transacties tussen bedrijven en scholen.

- Voor elk van deze domeinen gelden er andere eisen en mogelijkheden ten aanzien van de financiering.
- Voor het overige zijn vragen aan de orde over het economisch karakter van kennisnet en over de mogelijkheden voor reclame en sponsoring. Kanalisering van commerciële uitingen acht ik van belang om te voorkomen dat het educatieve karakter van kennisnet gedomineerd zal worden door de commercie.

3) De ontwikkeling van kennisnet in de komende maanden

In de afgelopen anderhalf jaar is, parallel aan de pilot van uitrol, een begin gemaakt met de ontwikkeling van kennisnet als logisch netwerk. Er is een zgn. portal site (www.kennisnet.nl) die toegang biedt tot informatie en diensten specifiek gericht op onderwijs en die mogelijkheden biedt voor onderlinge communicatie en samenwerking. Deze ontwikkeling van het «onderwijsdomein» van kennisnet wordt in de komende maanden voortgezet.

Tot het moment waarop de organisatie definitief vorm heeft gekregen en de verantwoordelijkheden voor kennisnet zijn belegd, zullen deze werkzaamheden onder mijn verantwoordelijkheid plaatsvinden, zoals dat ook in de afgelopen periode het geval was. De praktische vragen die zich bij de ontwikkeling van kennisnet in de komende maanden voordoen, kunnen ook als input voor de gesprekken met de Contactgroep ontwikkeling kennisnet dienen.

Ik hecht er wel aan inhoudelijke beslissingen over kennisnet in deze periode te kunnen toetsen aan het oordeel van enkele gezaghebbende personen.

Zodra ik de mensen die ik daarvoor wil benaderen bereid heb gevonden deze rol te vervullen zal ik u daarover informeren.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
L. M. L. H. A. Hermans